

ZPRAVODAJ

PRACHATICKÉHO MUZEA
1/2014

VÝSTAVY:

HLAVNÍ BUDOVA - Velké náměstí 13

1. dubna - Malíři Boškové z Vlachova Březí
společný výstavní projekt Prachatického muzea
a Národního muzea (do 25. května)

13. června - Čtyři svatby stačí, drahoušku (do 31. srpna)

Prachatické muzeum Vás zve na přednášku Mgr. Lenky Šaldové, Ph.D. (Národní muzeum Praha)

Boškové - divadelní, pout'ové a cirkusové dekorace

22. dubna 2014 v 17 hodin (přednáškový sál muzea - vstup z Neumannovy ulice)

PRACHATICKÉ
MUZEUM

KONEC STARÝCH ČASŮ *DUSNÉ LÉTO ROKU 1914

Prachatické muzeum
Vás zve na přednášku
PhDr. Františka Kubů

20. května 2014
v 17 hodin

v přednáškovém sále
muzea, vstup
z Neumannovy ulice

PRACHATICKÉ
MUZEUM

Malíři Boškové z Vlachova Březí - společný výstavní projekt Národního muzea a Prachatického muzea

Iluze dílny malířů Bošků v prostorách Prachatického muzea

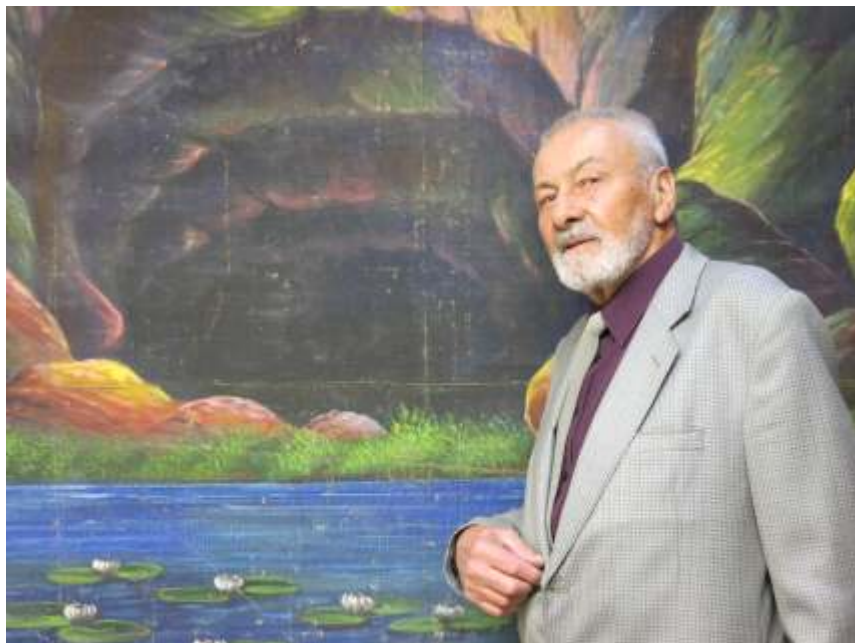
Prachatické muzeum a Národní muzeum - Muzeum české loutky a cirkusu vzdaly hold Janu a Jindřichu Boškovým na výstavě Malíři Boškové z Vlachova Březí. Tento společný projekt připomněl dvě umělecké osobnosti, které jsou pevně spjaté s Prachatickem, ale zároveň ho svým významem přesahují. Malířský rod Bošků z Vlachova Březí zanechal stopu daleko za hranicemi regionu, a to především díky tvorbě pro loutkové divadlo, cirkusy a poutě. Díla obou umělců (obrazy, kresby, divadelní kulisy), stejně jako šablony či nástroje, které používali, si mohli návštěvníci prohlédnout v prostorách obou institucí.

Výstava Malíři Boškové byla prvním společným projektem Národního muzea - Muzea české loutky a cirkusu a Prachatického muzea. Zdeňka Oberfalcerová se v prostorách Prachatického muzea věnovala sakrální a volné tvorbě, přičemž se podrobně zaměřila na malířské a řemeslné techniky obou umělců, některé z nich dnes již nepoužívané, nebo téměř zapomenuté. Lenka Šaldová v Muzeu české loutky představila tvorbu malířů Bošků pro loutkáře a ochotníky - ukázala čím se inspirovali a jaké náměty zpracovávali.

Autorky výstavy nahlédly na téma z různých úhlů pohledu, vzájemně se doplňovaly, aby dohromady složily výmluvný obraz o životě a tvorbě dvou pozoruhodných osobností.

Úvodní slovo ředitelů obou muzeí

Malíř Jindřich Boška ml. před divadelní dekorací svých předků

Vernisáž - vystoupení dívčího pěveckého sboru
Fontána SpgŠ Prachatice

Volná tvorba, známá stavení, kapličky...

Jindřich Boška ve společnosti Hanky Patrasové
a Lenky Šaldové z NM před divadelní oponou

Jelen, plochá loutka

Zápas s medvědy, olejomalba na plátně - konzervace a restaurování

Celkový pohled, stav před a po restaurování

Tuto dekoraci namaloval Jindřich Boška starší (1854-1933) v 1. polovině 20. století, v malířském ateliéru ve Vlachově Březí. Podobné dekorace s loveckými a bitevními tématy maloval na objednávku pro cirkusy a zábavní podniky. Olejomalba byla značně poškozena. Byla pokryta prachovými sedimenty a nepatrnými zbytky závěrečného laku. Plátno olejomalby bylo po mnoho desetiletí srolováno bez nosného rámu, to způsobilo jeho zborcení a řadu mechanických defektů. Hrozilo postupnému samovolnému odpadu přeschlé barevné vrstvy, hlavně v místech zlomů a přehybů. Plátno bylo v rozích proděravělé a roztřepené.

Horní okraj olejomalby, stav před a po zásahu

Po konzultaci s historičkou umění o postupu restaurování díla bylo nejprve přistoupeno k zafixování barevné vrstvy k podkladu. Až po tomto zásahu byly odstraněny nečistoty a zbytky závěrečného laku. U proděravělých míst plátna byla provedena lokální rentoláž, což je nažehlení stávajícího plátna na novou podložku. Poté byly tmeleny a doplněny veškeré defekty. Napodobivou retuší byl sjednocen povrch malby. Plátno bylo opatřeno závěrečným lakem a ukotveno na dřevěnou podložku. Ta umožnila prezentaci na výstavě a později vhodné uložení v depozitáři.

Detail plátna, stav před a po restaurování

Významný archeologický nález

Převážnou většinu přírůstků do archeologické sbírky získává Prachatické muzeum vlastní činností, především povrchovými průzkumy a záchrannými výzkumy. V roce 2013 však obohatilo své sbírky významným archeologickým nálezem, který obdrželo darem. Předmět věnoval muzeu pan Martin Blumentritt z Prachatic. Získal ho v roce 2007 za pomoci detektoru kovů, se kterým prohledával širší okolí svého domu v katastru obce Nebahovy.

Jedná se o dýku ze střední doby bronzové, kdy na území jižních Čech byla rozšířena jihočeská skupina českofalcké mohylové kultury. Čepel je nezdobená, se středovým žebrem procházejícím od hrotu až mezi otvory pro nýty v týlu. Povrch je postižen důlkovou korozí v jinak ušlechtilé patině a patina je olámaná také na obou břitech. Týlní destička chybí, takže nelze určit její tvar ani počet otvorů pro nýty k připevnění rukojeti.

Nález je mimořádně důležitý mimo jiné i proto, že z území okresu Prachatice zatím známe památek z tohoto období jen velmi málo, neboť se nachází na samém okraji tehdy osídleného území. Kromě ojedinělých nálezů, které až dosud můžeme spočítat na prstech jedné ruky, známe z širšího okolí Netolic dvě mohylová pohřebiště a dvě sídliště. Ojedinělý nález dýky u Nebahov je pravděpodobně dokladem průniku lovecké, prospektorské či obchodní skupiny hluboko do Šumavského podhůří.

Štěkeň (pošumavské zámečky - 5.)

Asi sedm kilometrů východně od Strakonice míjí řeka Otava osadu Štěkeň. Na jejím západním okraji se na kopci v anglickém parku skrývá barokní zámecká budova, jejíž čtyři křídla obklopují čtvercové nádvoří s dnes již většinou zazděnými arkádami. Do zámku se vchází z jižní strany kamenným raně barokním portálem se znaky Losyů a Windischgrätzů a na jihozápadní přístupové cestě stojí v parku empírová brána, kterou dala v roce 1837 postavit kněžna Eleonora Windischgrätzová na počest návratu svého manžela polního podmaršálka Alfreda Windischgrätze z carských manévřů u Vozněnska. Tento proslulý rakouský vojevůdce, známý především svou stěžejní úlohou v potlačování revoluční vlny v roce 1848, byl také dlouhou dobu majitelem štěkeňského zámku a my si dnes povíme o jedné málo známé epizodě z jeho mládí.

Ves Štěkeň se v písemných pramenech poprvé objevuje v roce 1318 a po většinu 14. století v ní sídlil místní vladycký rod, který byl zřejmě v manském poměru k Bavorům ze Strakonice. Počátkem 15. století získal Štěkeň Oldřich Kavka z Říčan a jeho rod tu zůstal až do počátku 17. století. Na sklonku 15. století byla zdejší tvrz přestavěna a v roce 1543 se v jednom zápisu do Desk zemských nazývá zámek. Kavkové zámek i panství v roce 1612 prodali Anně Malovcové z Újezda, ale Malovcové se z nového majetku dlouho netěšili. Za účast ve stavovském povstání jim bylo panství v roce 1622 zkonfiskováno a po několika krátkodobých držitelích je v roce 1648 koupil Jan Antonín Losy z Losintálu. Ten se tu hodlal usadit na delší dobu a v šedesátých letech 17. století si tu proto na místě staré tvrze postavil raně barokní čtyřkřídlý zámek. Losyové drželi Štěkeň do doby josefinské a prodali ji až v roce 1781 hraběti Josefu Mikuláši Windischgrätzovi ze starého štyrského rodu. Windischgrätzové byli vojácká šlechta a svými mužskými výhonky pravidelně zásobovali armádu habsburské monarchie. Kromě majetků v Rakousích a v alpských zemích vlastnili také panství v Čechách - kromě Štěčně ještě Kladruby, Mladějovice a Tachov.

Kníže Alfred Windischgrätz 1810

V napoleonské době byl nadějí tohoto rodu mladý Alfred Windischgrätz, narozený v roce 1787 a rychle stoupající ve vojenských hodnostech. Do rakouské armády vstoupil v roce 1804 jako poručík jízdy a v roce 1813 to již dotáhl na plukovníka. Krásný urostlý mladík světlých vlasů s výraznými modrými očima se brzy stal hvězdou šlechtických salonů ve Vídni a nejedna dáma a dívka z urozených kruhů na něm spočinula zálibným pohledem. Alfred měl vše, co mladého muže předurčovalo ke skvělé vojenské i společenské kariéře. Skvostný zjev, duchaplnost a rytířskou dvornost spojenou s vojáckou statečností, urozený

původ i rozsáhlý majetek. Nikdo nepochyboval, že si mezi mnoha obdivovatelkami brzy vybere bohatou nevěstu s výborným původem. Osud však nešel přímou cestou. Napoleonská doba byla plná vzrušení a převratných změn, válka stíhala válku, jedna politická událost druhou a mapa Evropy se přemalovávala téměř každý rok. Z Francie se šířila nová móda a nové mravy a v Německu se rodil romantismus se svými závratnými ideály a s novým pojetím lásky a vztahu obou pohlaví vůbec. Proti všem zažitým pravidlům se i ve vysoké společnosti přihlásilo ke svým právům srdce a přirozená láska. Hlavně mladí lidé se více než dříve dokázali poprat o svou lásku bez ohledu na konvence, věkové rozdíly i hmotné zájmy. Krasavec Alfred

také odmítal všechny výhodné partie a dokonalé mladé dívky a zahleděl se do již podruhé rozvedené zralé ženy, vévodkyně Kateřiny Vilemíny Zaháňské. Krásná, duchaplná a velmi bohatá Vilemína se stala na sklonku první dekády 19. století hvězdou vídeňských salónů a stále více významných mužů usilovalo o její přízeň. Byla o šest let starší než Alfred a na prahu třicítky rozkvetla do zářivé krásy, kterou obdivovala celá Evropa. Mladý pohledný důstojník se jí zalíbil a jeho dvoření jí lichotilo. Postupně mezi nimi vzklíčilo něžné přátelství, které přerostlo až do intimností. Alfred krásnou a chytrou vévodkyni bezmezně obdivoval a sám v ní probouzel erotickou touhu a trochu i mateřské city. Scházeli se ve Vídni, v lázeňských letoviscích Badenu, Karlových Varech a Teplicích i v půvabném záměčku vévodkyně Zaháňské Ratibořicích u Náchoda. Tam bylo zvlášť kouzelně. V tichém venkovském sídle uprostřed krásné přírody chutnala láska dvojnásobně. Vilemína Zaháňská však nebyla obyčejná koketa ani domácí puťka, ale velmi chytrá, vzdělaná a cílevědomá žena, která mířila vysoko a chtěla hrát svou

Kateřina Vilemína Zaháňská 1827

Ratibořice - ložnice vévodkyně

Zahradní schodiště zámku - pohlednice z 30. let 20. století

úlohu na evropském jevišti. Zajímala se o politiku a rušná doba jí skýtala netušené možnosti. Od mládí se zaujetím bojovala proti francouzské rozpínavosti a snila o návratu starých předrevolučních a přednapoleonských pořádků. Její ctižádosti nahrála vojenská a politická situace po Napoleonově porážce v Rusku v roce 1812. V létě 1813 se totiž těžiště Evropy přesunulo do Čech, vyjednávalo se tu o dalším vývoji a kolkolem se chystaly armády všech mocností k novému boji. Vilemínin zámek v Ratibořicích se stal jedním z míst horečných jednání protinapoleonské koalice a v rozkošném místě nad řekou Úpou se tvořily dějiny. Krásná hostitelka zaujala všechny potentáty nejen půvabem, ale i politickým přehledem a bystrým úsudkem, a nejmocnější z nich, rakouský ministr Václav Klement Metternich, se do ní vášnivě zamiloval. Mladému Windischgrätzovi vyvstal mocný sok. Metternich přivedl Rakousko do

Západní průčelí zámku s kamennou lavicí a památnými duby

tábora Napoleonových protivníků a v jeho čele připravil vojenskou i politickou porážku velkého Korzičana. Jeho slavná doba však přišla až potom, v době Vídeňského kongresu (1814-1815), kdy hezký a uhlazený diplomat ze západočeského Kynžvartu organizoval nové napoleonské uspořádání Evropy. Vévodkyni Zaháňské úspěšný a cílevědomý muž imponoval a v rozhodující době let 1813-1814 mu věnovala svou lásku a inspirovala ho k vrcholným výkonům. Alfred Windischgrätz hrál v té době smutnou úlohu příležitostného podněcovatele Metternichovy žárlivosti a sbíral jen drobty citu a náklonnosti své zbožňované. Pokryt vavříny slávy z bitvy u Lipska a z dalších bojišť se šířil žárlivostí a všemožně se snažil svou vévodkyni získat zpět. Vilemína Zaháňská hrála vysoko a prohrála. Odmítla se spokojit s rolí Metternichovy milenky a žádala od něj manželství. Zamilovaný Metternich po ní toužil, ale kariéry a bohaté rodiny své manželky se vzdát nedokázal. Ještě před koncem vídeňského kongresu se milenci rozešli a Kateřina si brzy našla náhradu v anglickém vyslanci v Rakousku lordu Stewartovi. Krásný a oddaný mladík Alfred se opět nedočkal. Mladí a mladé dívky mu však pomohly zapomenout a v červnu roku 1817 si přivedl k oltáři mladou dceru knížete Schwarzenberka Eleonoru. Oba trávili společné chvíle na štětceňském zámku a na dalších českých statcích a mladý manžel získal klid a rodinné zázemí k další vojenské kariéře.

Partie zámeckého parku

Pod zámkem ve Štětce tiše plyne Otava a vzpomíná na dobu, kdy na ní ze zámeckého parku hleděl mladý modrooký důstojník a tesknil po své krásné vévodkyni. Záchvěvy srdce odnesl čas a dnes si nikdo nevzpomene, že pozdější vítěz nad pražským povstáním 1848 miloval kněžnu z Babičky.

Jihočeské motivy na poštovních známkách Protektorátu Čechy a Morava

V období od 15. března 1939 do 8. května 1945 bylo v protektorátu Čechy a Morava vydáno celkem 122 poštovních známek (nepočítány známky novinové, doruční, doplatní, služební a připouštěcí). První protektorátní známky byly přetisková provizória výplatních známek ČSR. Přetiskem BÖHMEN u MÄHREN / ČECHY a MORAVA byla opatřena i známka č. 14 s motivem hradu Zvíkova (původně č. 307), tentokrát v modré barvě a s hodnotou 40h. Zámka byla součástí série Krajiny, hrady, města I. Byla vydána v roce 1939 a opětovně v roce 1942.

V roce 1940 byla vydána série Krajiny, hrady, města II. Tam se objevily dvě známky s jihočeskou tematikou: č. 41 Jindřichův Hradec v hodnotě 50h. Autorem námětu byl Karel Vik (1883-1964), rytcem byl Bohumil Heinz (1894-1940). Další známkou v této sérii byla č. 45 Bechyně v hodnotě 5K, jejímiž autory byli Jan C. Vondrouš (1884-1970) a Bohumil Heinz.

Poslední protektorátní známkou s jihočeským námětem byla známka č. 46 z téže série. Byly na ní zobrazeny České Budějovice a její hodnota činila 6K. Autory byli Vladimír Silovský (1891-1974) a Bohumil Heinz.

Akce muzejního pedagoga - jaro 2014

Letošní série akcí započala v únoru projektem Příběhy předmětů. Ve spolupráci s paní učitelkou Troupovou vznikl hodinový program, který žákům 2. stupně přiblížil, proč je pro tvorbu muzejních sbírek důležitou výhodou znát historii předmětu před jeho umístěním v depozitáři a co takový předmět čeká poté, co se stane předmětem muzejní povahy. Zpestřením byly konkrétní příběhy předmětů z depozitářů muzea a živá debata se žáky.

Dalším, dalo by se říci již tradičním setkáním, bylo dubnové velikonoční pečení s manželi Sobotovičovými. Vůně mazanců a jidášků lákaly do muzea i náhodné kolemjdoucí, kteří se rádi zastavili v každodenním shonu a na chvíli poseděli, popovídali a také ochutnali. Dozvěděli se mnoho zajímavého o tradicích doprovázejících velikonoční pečivo a vytisknuté informace o nejznámějších druzích tohoto pečiva i s recepty si mohli odnést domů.

S Velikonocemi byla spojena i následující akce Prachatického muzea, a sice Kraslice s Lenkou Volkovou. O prvním dubnovém víkendu se mistryně lidové tvorby věnovala zájemcům z řad veřejnosti a předváděla jim tradiční techniku zdobení vajec tzv. voskový reliéf. Od pondělí vystřídaly dospělé zájemce děti ze základních škol a mohly si vyzkoušet jednu z tradičních technik: již zmíněný voskový reliéf, zdobení jezerní sítinou a zdobení slámou. Během tří dnů se v našem muzeu vystříдалo přes 200 dětí a každé si domů odneslo vlastnoručně nazdobené vajíčko.

Tvořilo se jako kdysi v malířské dílně ve Vlachově Březí

Ve spolupráci s Muzeem české loutky a cirkusu byla uspořádána velická souborná výstava pánů malířů Bošků. Na tuto spolupráci navázala koncem dubna také spolupráce v rovině muzejní pedagogiky v podobě tvořivého odpoledne pro děti a rodiče, zaměřeného na výrobu plošných pohyblivých loutek. Loutky byly navrženy podle dochovaných exemplářů, které na výstavu zapůjčil pan Jindřich Boška. Výrobu s pomocí rodičů zvládly i děti nejútlejšího věku. Také další tvořivé odpoledne bylo připraveno ve spolupráci s Muzeem české loutky a cirkusu a taktéž přímo souviselo s malířským rodem Bošků. Předposlední květnovou neděli čekalo na zájemce z řad veřejnosti malování přes šablony a připomnělo tak řemeslnou součást díla slavné malířské rodiny. Šablony byly používány pro výmalbu pokojů a imitovaly drahé tapety. Malí i velcí účastníci tvořivého odpoledne měli možnost vytvořit si obrázek pomocí šablon připravených a ti starší si podle předlohy celou šablonu sami vyřezali.

PUBLIKACE K ZAKOUPENÍ:

ZLATÁ STEZKA - Sborník Prachatického muzea

- ročník 14, 2007 (92,-Kč)
- ročník 15, 2008 (120,-Kč)
- ročník 16, 2009 (140,-Kč)
- ročník 17, 2010 (85,-Kč)
- ročník 18, 2011 (93,-Kč)
- ročník 19, 2012 (117,-Kč)

ZLATÁ STEZKA 1. Prachatice - státní hranice

- František Kubů, Petr Zavřel (280,-Kč)

ZLATÁ STEZKA 2. Vimperk - státní hranice

- František Kubů, Petr Zavřel (290,-Kč)

ZLATÁ STEZKA 3 Kašperské Hory - státní hranice

- František Kubů, Petr Zavřel (350,-Kč)

PŘÍBĚHY Z PLÁNÍ - Pavel Fencel, Jan Antonín Mager (40,-Kč)

KLOSTERMANNOVÉ NA ŠUMAVĚ - Jan Antonín Mager,
Pavel Fencel (30,-Kč)

KAPLE PRACHATICKA POHLEDEM GENEALOGA - Jan Antonín
Mager (65,-Kč)

RYTMISTR FRANZ WOLSCHANSKY - Jan Antonín Mager (35,-Kč)

KONTAKT:

Prachatické muzeum

Velké náměstí 13, 383 01 Prachatice

tel.: 388 311 419

E-mail: muzeumpr@achatickemuzeum.cz

www.prachatickemuzeum.cz

Zpravodaj Prachatického muzea

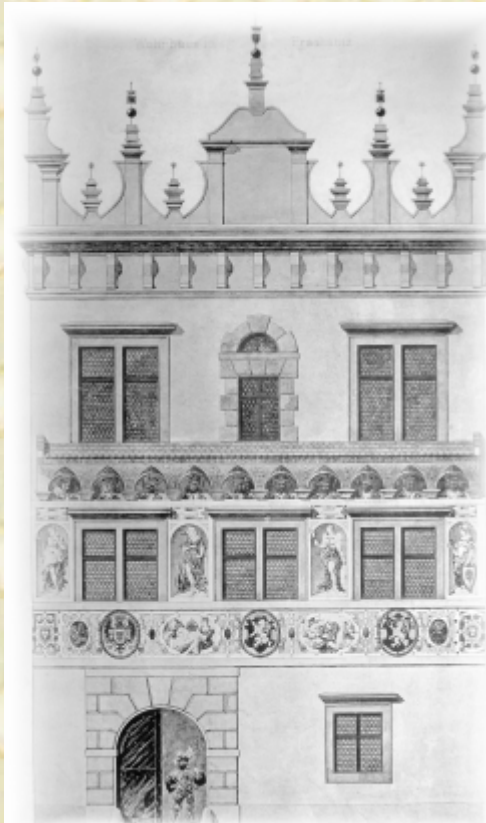
Text: odborné oddělení PM

Grafické zpracování, tisk:

Zdenka Oberfalcerová

Vydalo: Prachatické muzeum 2014

Propagační tiskovina - neprodejné

NÁRODNÍ MUZEUM

PRACHATICKÉ
MUZEUM

SPOLEČNÝ VÝSTAVNÍ PROJEKT
PRACHATICKÉHO MUZEA A NÁRODNÍHO MUZEA

Malíři Boškové z Vlachova Březí

JAN BOŠKA (1854–1934)

JINDŘICH BOŠKA (1893–1964)

1. DUBNA – 25. KVĚTNA 2014

Prachatické muzeum (Velké nám. 13, Prachatice): út – ne 10:00 – 16:00
Muzeum české loutky a cirkusu (Velké nám. 43, Prachatice): út – ne 9:00 – 17:00

Partner
NM

ŠKODA

Mediální
partneři NM

Český rozhlas

Partneři
PM

Jihočeský kraj

České
Budějovice

**Titulní strana: Jindřich Boška: Portrét, olejomalba na plátně,
nově získaný sbírkový předmět**